Puolustusministeriö Neuvostoraportti EU/499/2023-PLM-7

Hernberg Anna 5.9.2023

EU:n epävirallinen puolustusministerikokous 29.-30.8. ja EU:n satelliittikeskuksen ministerijohtokunta 29.8.

Kokous

EU:n epävirallinen puolustusministerikokous 29.-30.8. ja EU:n satelliittikeskuksen ministerijohtokunta 29.8.

EU:n epävirallisen puolustusministerikokouksen agendalla olivat EU:n pitkän aikavälin turvallisuussitoumukset Ukrainalle (EUMAM Ukraine -operaatio, Ukrainan tukeminen tykistöammuksilla jäsenmaiden varastoista ja tykistöammusten yhteishankinnoilla sekä asetus puolustusteollisuuden kapasiteetin vahvistamiseksi, Euroopan rauhanrahaston tuki), Venäjän hyökkäys Ukrainaan ja sen vaikutukset sekä työlounas ajankohtaisista aiheista.

Suuri osa jäsenmaista tuki EUH alustavaa ehdotusta Euroopan rauhanrahaston 20 mrd Ukraina-kuoresta. Osa jäsenmaista korosti kuitenkin jatkokeskusteluiden tarvetta ja käsittelyn linkittämistä MFF-väliarvioon. Osa painotti rauhanrahaston globaalia ulottuvuutta. Jäsenvaltiot antoivat laajan tukensa puolustusteollisuuden kapasiteetin vahvistamisesta annetun asetuksen (ASAP) nopealle toimeenpanolle. Osa korosti tulevan asetusehdotuksen Euroopan puolustusinvestointiohjelmasta (EDIP) tärkeyttä puolustusteollisen ja –teknologisen pohjan vahvistamisessa.

Toisessa työistunnossa moni jäsenmaa nosti esiin Venäjän vetäytymisen Mustanmeren viljakuljetussopimuksesta, Mustanmeren vaarallisen tilanteen sekä Venäjän moninaisen vaikuttamisen Länsi-Balkanilla.

Työlounaalla korostettiin EU:n yhtenäistä vastausta Sahelin vallankaappausten aaltoon ja EU:n läsnäolon jatkamisen merkitystä, jotta vältyttäisiin alueen maiden kääntyminen muiden toimijoiden puoleen. Nigerin osalta annettiin tuki ECOWAS omistamalle ja vetämälle prosessille.

EU:n satelliittikeskuksen ministerijohtokunnan kokouksessa jäsenmaat painottivat satelliittikeskuksen merkitystä EU:n tilannetietoisuudelle ja EU:n itsenäisen päätöksenteon mahdollistamiselle sekä kumppanien ja erityisesti Ukrainan tukemiselle. Jäsenmaat tunnistivat keskuksen kasvaneet resurssitarpeet ja toistivat sitoutumisensa keskuksen kapasiteetin vähittäiseen kasvattamiseen strategisen kompassin asettaman tavoitetason mukaisesti.

EU:n pitkän aikavälin turvallisuussitoumukset Ukrainalle

Työistunnossa käsiteltiin EU:n sotilaallista tukea Ukrainalle osana EU:n Ukrainalle antamia turvallisuussitoumuksia mukaan lukien EUMAM Ukraine –operaation nykytilanne ja seuraavat askeleet, ns. kolmen raiteen lähestymistavan toimeenpanon tilanne (Ukrainan tukeminen tykistöammuksilla jäsenmaiden varastoista ja tykistöammusten yhteishankinnoilla sekä asetus puolustusteollisuuden kapasiteetin vahvistamiseksi) sekä Euroopan rauhanrahaston tuki.

EU:n korkea-edustaja **Borrell** painotti Ukraina-tuen jatkuvuuden tärkeyttä. Kertoi nykyisen Euroopan rauhanrahaston (EPF) rahoituksen olevan loppu koska rahoitus jo käytännössä sidottu. Lisärahoituksesta on päästävä sopuun ennen vuoden loppua. Annettu alustava ehdotus monivuotisesta 20 miljardin euron Ukraina-rahastosta EPF:n alla.
Borrell kiitteli EUMAM Ukraine-operaation saavutuksia. 30 000 sotilaan koulutustavoite saavutetaan näillä näkymin jo lokakuun loppuun mennessä ja Borrell ehdotti uuden tavoitteen asettamista 40 000 sotilaaseen. Koulutuksen tulee vastata entistä paremmin Ukrainan tarpeisiin ja sodan nykyiseen luonteeseen. Mainitsi, että kolmen raiteen lähestymistavan toimeenpano etenee lupaavasti. Ensimmäinen raide koskien tykistöammusten toimituksia Ukrainaan on periaatteessa toimeenpantu kokonaisuudessaan: 224 000 ammusta ja 2300 ohjusta toimitettu, mikä on 25 % EU yhden miljoonan tykistöammustavoitteesta. Kolmannen raiteen eli puolustusteollisuuden kapasiteetin vahvistamisesta annetun asetuksen (ASAP) toimeenpanon valmistelu on alkanut.

Komissaari **Breton** sanoi, että EU turvallisuussitoumukset Ukrainalle pitää olla realistiset ja niitä tulee kunnioittaa. Sodassa ollaan EU osalta siirrytty varastoiden tyhjennyksestä pidemmän aikavälin toimiin, kuten tuotantokapasiteetin nostoon. Jäsenvaltioilla vastuu teollisuuden uudelleensuuntauksesta, jonka prioriteetti kuuluu olla puolustusmateriaalin tuotantokapasiteetin selkeä nosto ja sitä kautta Ukrainan tukeminen. Breton alleviivasi, että Ukraina-tuen on oltava pitkäjänteistä. Ehdotettu 20 mrd. € Ukraina-rahasto EPF:n alla on keskeinen rahoituskanava monivuotiselle tuelle. Lisäksi suunnitteilla oleva asetusehdotus Euroopan puolustusinvestointiohjelmasta (EDIP) on tärkeä mahdollistaja eurooppalaisen puolustusteollisuuden kehittämiselle ja tuotantotason nostolle.

Suuri osa jäsenvaltioista antoi vahvan tukensa EUMAM Ukraine -operaation jatkolle ja mahdolliselle lisärahoittamiselle. Useat jäsenvaltiot tukivat Euroopan ulkosuhdehallinnon ehdottamaa monivuotista 20 mrd. € Ukraina-rahastoa Euroopan rauhanrahaston alla. Osa jäsenvaltioista korosti jatkokeskusteluiden tarvetta ja käsittelyn linkittämistä MFF-väliarvioon. Lisäksi osa painotti rauhanrahaston globaalia ulottuvuutta. Useat jäsenvaltiot vaativat pikaista sopua 8. EPF tukipaketista. Jäsenvaltiot antoivat laajan tukensa ASAP-asetuksen nopealle toimeenpanolle ja kiittivät instituutioiden välistä pikaista kompromissisopua asetuksesta. Osa korosti tulevan EDIP-asetusehdotuksen tärkeyttä Euroopan puolustusteollisen ja –teknologisen pohjan (EDTIB) vahvistamisessa.

Suomi tuki 20 mrd. € Ukraina-rahastoa EPF:n alla ja totesi, että päätökset 3,5 miljardin EPF-rahoituskaton noston operationalisoinnista ja 8. avustuspaketista hyväksyttävä mahdollisimman pian. Kertoi, että kansallinen Ukraina-tuki jatkuu ja Suomi on juuri päättänyt 18. lähetettävästä apupaketista Ukrainaan. Suomi tukee Ukrainan ja EU:n teollisuuden yhteistyön syvenemistä.

<u>Venäjän hyökkäys Ukrainaan ja sen vaikutukset</u>

KE/VPJ Borrell avasi työistunnon mainitsemalla Venäjän vetäytymisen Mustanmeren viljakuljetussopimuksesta. Venäjän vaikutusvalta kasvaa Länsi-Balkanilla. EUFOR Althea-operaation YK-mandaatin uusiminen on ajankohtaista marraskuussa. Moldovassa ja Armeniassa EU toimii siviilikriisinhallinnan operaatioin. Seurataan Sahelin yhä heikkenevää tilannetta huomioiden Malin, Nigerin ja Gabonin vallankaappaukset. Turvallisuusympäristö on fragmentoitunut ja arvaamaton.

Komissaari **Breton** totesi, että EU tuomitsi Nigerin vallankaappauksen nopeasti ja yhtenäisesti ja tuettu yhtenäisesti Länsi-Afrikan talousyhteisö ECOWASia. Ukrainan sodasta saadut opit pitää hyödyntää EU:n toimissa Afrikassa.

YK:n rauhanturvaoperaatioiden alipääsihteeri **Lacroix** sanoi alustuksessaan, että YK:n jäsenvaltioiden jakaantuminen vaikuttaa YK:n toimintamahdollisuuksiin. Ukrainan sota on lisännyt kriisien keskinäisriippuvuutta. Ukrainan sota on pahentanut Afrikassa jakolinjoja entisestään. Nigerin vallankaappaus tuli yllätyksenä monelle. Lännellä on velvollisuus jäädä Sahelin alueelle ja pyrkiä tukemaan turvallisuuden tuottamisessa.

Naton puolustuspolitiikan ja -suunnittelun alipääsihteeri **Lapsley** totesi alustuksessaan, että Vilnan huippukokouksessa todettiin Naton panostus pelotteen ja puolustuksen vahvistamiseen ja Nato-EU yhteistyön edistämiseen. Mainitsi Nato-EU kriittisen infrastruktuurin resilienssin ja suojaamisen task force -ryhmän arviointiraportin; Nato keskittyy entisestään jäsenmaiden resilienssin vahvistamiseen ja monet näistä työkaluista joko EU:lla tai EU-jäsenvaltioilla.

Moni jäsenvaltio nosti esiin Venäjän vetäytymisen Mustanmeren viljakuljetussopimuksesta ja vetäytymisen merkityksen globaalille ruokaturvalle sekä Mustanmeren vaarallisen tilanteen. Monet painottivat Länsi-Balkanin maiden resilienssin tukemista, kuten tukea Ukrainan sodan vaikutuksista ja hybridivaikuttamisesta kärsivälle Moldovalle sekä EUFOR Althea-operaation YK-mandaatin uusimista.

Myös EU-Nato yhteistyön merkitys ja EU-Nato yhteistyöjulistuksen toimeenpano nostettiin esiin.

Työlounas ajankohtaisista aiheista

Työlounaalla jäsenvaltiot korostivat EU:n yhtenäistä vastausta Sahelin vallankaappausten aaltoon ja EU:n läsnäolon jatkamisen merkitystä, jotta vältyttäisiin alueen maiden kääntyminen muiden toimijoiden puoleen. Nigerin osalta annettiin tuki ECOWAS omistamalle ja vetämälle prosessille.

Suomi totesi, että Venäjän kyky sotilaallisen voiman projisointiin ja muiden vaikuttamisen keinojen käyttämiseen EU:n itärajalla tulee jatkumaan pitkään ja tämä huomioitava politiikkatoimissa ja eurooppalaisen puolustuksen vahvistamisessa. Nigerin ja Sudanin kriisit korostavat taas kerran tarvetta EU:n nopean toiminnan kyvyn kehittämiselle. Kyse on EU:n kyvystä toimia kriiseissä uskottavasti ja suojella kansalaisiaan.

KE/VPJ nosti esiin nopean toiminnan kyvyn kehittämisen ja merkityksen EU:n kyvyssä vastata kriiseihin. Strategisessa kompassissa jäsenmaat sopivat, että enintään 5000 sotilaan joukko olisi käytettävissä 2025 mennessä. Nosti esiin myös EU:n sotilaallisten kriisinhallintaoperaatioiden johto- ja suunnittelukyvykkyys MPCCn vahvistamisen. Myös operaatioiden yhteisten kustannusten määrittelyn työstämistä tulee edistää.

EU:n satelliittikeskuksen ministerijohtokunta 29.8.

KE/VPJ totesi, että EU:n satelliittikeskus SatCen on EU:n oma geospatiaalisen tiedon analysointivirasto. SatCen tukee EU:n ja jäsenvaltioiden päätöksentekoa ja on tukenut EU:n toimia Venäjän hyökkäyssotaan ja Ukrainan tukemiseen liittyen.

SatCen johtaja **Ducaru** kertoi keskuksen viime vuosien kehityksestä. Keskus tukee EU:n päätöksenteon autonomiaa erityisesti YUTPn ja YTPPn aloilla tukien yhteistä tilannekuva-arviota ja strategisen toimintaympäristön ymmärrystä.

Lounaskeskustelu keskittyi SatCenin tulevaan kehittämiseen ja vastaamiseen keskukselle strategisessa kompassissa ja EU:n turvallisuuden ja puolustuksen avaruusstrategiassa annettuihin tehtäviin.

KE/VPJ nosti esiin SatCenin tuen EU:n ulkosuhteiden hoidossa ja autonomisen pääsyn satelliittitietolähteisiin. Tärkeää helpottaa keskuksen pääsyä satelliittitietolähteisiin myös uuden valtiotason käyttäjille tarkoitetun Copernicus-palvelun kautta.

Jäsenmaat painottivat keskuksen merkitystä EU:n tilannetietoisuudelle ja itsenäiselle päätöksenteolle sekä keskuksen antaman tuen Ukrainalle ja muille kumppaneille. Jäsenmaat tunnistivat keskuksen kasvaneet resurssitarpeet ja sitoutumisensa keskuksen kapasiteetin vähittäiseen kasvattamiseen strategisen kompassin asettaman tavoitetason mukaisesti.

Suomi totesi SatCen merkityksen kasvaneen nykyisessä turvallisuusympäristössä ja merkityksen EUn tilannekuvan muodostamiselle ja Ukrainan ja Moldovan tukemiselle, tukea Ukrainalle voidaan edelleen lisätä. SatCenin tukea YUTPlle, YTPPlle ja kumppaneille vahvistettava ja tätä hyödynnettävä strategisen kompassin toimeenpanossa.

Suomen edustajat
Virkamiesvaltuuskunta, Suomen edustajana osastopäällikkö Janne Kuusela

Asiakirjat
-

Liitteet -

Viite -